

Zajímavý úryvek z Tomášova životopisu a úryvky ze spisů hájících chudobu řeholního stavu.

Další událostí důležitou pro pochopení tvářnosti Tomášovy spirituality je jednoznačně jeho rozhodnutí pro dominikánský řád. [...]V té době benediktinský život na Cassinu nebyl zřejmě takový, aby mladého muže fascinovaného Absolutnem příliš přitahoval, ačkoli Tomáš si celý svůj život zachoval hlubokou úctu k benediktinskému ideálu [...] Podle našeho názoru je třeba přidat ještě jeden bod, zřídka zmiňovaný, ve výčtu jeho možných motivů: touha po životě v chudobě. U otce Chenu nacházíme tuto překvapivou formulaci: „Odchod z Monte Cassina je u Tomáše Akvinského přesnou replikou gesta Františka z Assisi.“ Živost a evangelní hloubka, s kterou později obhajoval ideál chudoby mendikantů proti Vilémovi ze Saint-Amour, může pocházet právě z tohoto nesnadného období před dvanácti lety.

Mezi vším, co Kristus udělal nebo podstoupil během svého pozemského života, je oběť jeho ctihodného kříže pro nás hlavním příkladem, který máme napodobovat... Neboť mezi vším, co nás vyučoval, je nejprve absolutní chudoba (*omnimoda paupertas*); Kristus byl zbaven všech vnějších dober, až na hranici tělesné nahoty... Tato nahota kříže, kterou chtějí následovat ti, kdo svobodně objali chudobu, zvláště ti, kteří vše opustili... Je jasné, že nepřátelé chudoby jsou také nepřáteli Kristova kříže; podle moudrosti světa si myslí, že světské vlastnictví patří ke křesťanské dokonalosti a že jeho odložení tedy vede k umenšení této dokonalosti.¹

Všechny řeholní řády byly založeny na modelu apoštolského způsobu života podle toho, co je řečeno ve Skutcích apoštolů: Všechno měli mezi sebou společné...Apoštolský život byl takový, že poté, co všechno opustili, šli apoštolové evangelizovat a kázat do celého světa, jak to vidíme v Matoušovi 10, kde je to předloženo jako pravidlo. Je tedy zcela možné založit řeholní řád s těmito dvěma úkoly.²

Jestliže někdo chce tomuto dílu oponovat, ať o tom nechodí žvanit před děti (*non coram pueris garriat*), ale ať napíše a publikuje knihu, kterou budou moci kompetentní lidé posoudit: říci, co je pravda, a autoritou pravdy samé odsoudit to, co je lež.³

J.P. Torrel, *Svatý Tomáš Akvinský, osoba a dílo*, s. 20-21, s. 70.

¹ *Contra retrahentes (Proti učení těch, kteří odrazují od řeholního stavu)*, kap. 15. Jakkoli se to může zdát divné, Vilém ze Saint-Amour, v tomto ohledu Tomášův protivník, napsal krásnou a dobrou apologii bohatství kléru. K tomuto tématu se vrátíme později, ale viz Torrell: *Tomáš Akvinský: „La perfection, c'est la charité“*, Paříž, Éd. Du Cerf, 2010.

² *Contra impugnantes Dei cultum et religionem*.

³ *Contra retrahentes (Proti učení těch, kteří odrazují od řeholního stavu)*, závěr.

Tomášovo motto: „*Řeholní řád bude v tomto ohledu o tolik dokonalejší, oč lépe bude jeho chudoba uzpůsobena cíli, který sleduje.*“

Tyto úryvky pocházejí z pojednání o životních stavech v secunda secundae, otázka 185. pojednává o biskupském stavu, a šestý článek o tom, co smí biskup vlastnit.

ST II II, q. 185, a. 6, arg. 1:

Zdá se, že biskupovi není dovoleno mít něco vlastního. Pán praví v Mat. 19, 21: „Chceš-li být dokonalý, jdi a prodej vše, co máš, a dej chudým a pojď a následuj mně“; z čehož se zdá, že dobrovolná chudoba se vyžaduje k dokonalosti. Biskupové jsou přitom zahrnuti do stavu dokonalosti. Tedy se zdá, že jim není dovoleno mítí vlastnictví.

ST II II, q. 185, a. 6, ad 1:

K prvnímu se tedy musí říci, že dokonalost křesťanského života nespočívá bytostně v dobrovolné chudobě, nýbrž dobrovolná chudoba působí jako nástroj k dokonalosti života. Pročež není třeba, aby, kde je větší chudoba, byla i větší dokonalost; ba může být nejvyšší dokonalost spojena s velkým bohatstvím, neboť o Abrahamovi se čte, že byl bohatý, a bylo mu řečeno Gen. 17,1: „Chod' se mnou a buď dokonalý.“

ST II II, q. 185, a. 6, arg. 2:

Biskupové v Církvi zauímají místa apoštolů, jak praví Glossa k Luk 10,1. Apoštolům však Pán přikázal, aby neměli nic vlastního, podle Mt 10,9: „Nemějte zlato, ani stříbro, ani peníze ve svých opascích,“ pročež též Petr pravil za sebe a za ostatní apoštoly: „Hle, my jsme opustili všechno a následovali jsme tebe“, Mt 19, 27. Tedy se zdá, že biskupové jsou vázáni zachovávat toto přikázání, aby neměli nic vlastního.

ST II II, q. 185, a. 6, ad 2:

Těmto slovům Páně je možno rozumět trojím způsobem. První způsob je mystický: nevlastnit stříbro ani zlato znamená, že kazatelé se nespolehají v první řadě na časnou moudrost a výřečnost, jak vysvětluje Jeroným. Druhý způsob, jak vysvětluje Augustin v knize *O souhlasu evangelistů*, spočívá v chápání Pánových slov ne jako příkazujících, ale jako povolujících: on jim totiž dává svolení, aby bez zlata a stříbra a jiných potřeb šli kázat s tím, že budou přijímat životní potřeby od těch, kterým kázali. Pán totiž dodává: „Neboť hoden je dělník svého pokrmu“. Jestliže by totiž někdo užíval při kázání evangelia vlastních nákladů, bylo by to nadbytečné, jak praví Pavel o sobě v 1 Kor 9, 12.15. Třetí způsob, jak jej vysvětluje Jan Zlatoústý, chápe tato Pánova slova jako příkaz učedníkům pro poslání kázat Židům, aby se tak cvičili v důvěře v moc toho, který se o ně postará bez nákladů. Z toho však nebyli zavázáni ani učedníci, ani jejich nástupci, aby bez vlastních nákladů hlásali evangelium. Neboť i o Pavlovi se čte ve 2 Kor 11, 8 že od jiných církví přijímal podporu na kázání Korint'anům; a tak je patrné, že měl něco, co mu poslali jiní. Avšak zdá se býti pošetilé

řici, že by tolik svatých velekněží jako Atanáš, Ambrož a Augustin přestoupilo ona přikázání, kdyby přitom věřili, že jsou zavázáni je zachovávat.